

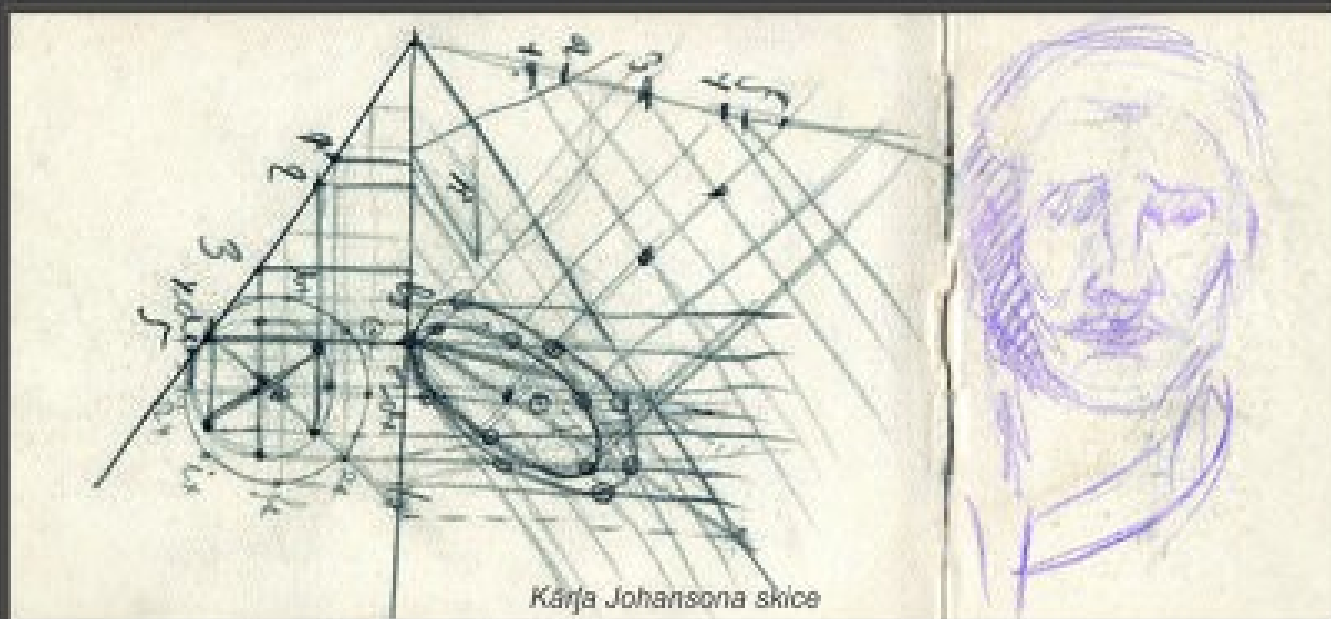
Izstāde „Cēsnieks Kārlis Johansons – viens no pirmajiem 20.gadsimta avangardistiem”

IZSTĀDE

CĒSU VĒSTURES UN MĀKSLAS MUZEJA

IZSTĀŽU NAMĀ

7.08.–20.09. 2015.

cēsniēks **KĀRLIS JOHANSONS**
viens no pirmajiem 20. gadsimta avangardistiem

#IZSTĀDE

JURIS SILS

No 7.augusta līdz 20.septembrim Cēsu Izstāžu namā skatāma izstāde „Cēsniēks Kārlis Johansonš – viens no pirmajiem 20.gadsimta avangardistiem”. No 7.augusta līdz 20.septembrim Cēsu Izstāžu namā skatāma izstāde „Cēsniēks Kārlis Johansonš – viens

no pirmajiem 20.gadsimta avangardistiem”.

Kārlis Johansons (1892-1929) - konstruktīvisma virziena aizsācējs pasaules mākslā ir labi pazīstams šī virziena pasaules mākslas zinātnieku aprindās, maz zināms plašākai sabiedrībai, arī cēsiniekiem.

Izstāde tiek veidota sadarbībā ar K.Johansona dzīves un darba pētnieku Juri Silu. Tas dod iespēju izstādē eksponēt K.Johansona darbu rekonstrukcijas, kuras līdz šim bijušas izstādītas Latvijas Nacionālajā bibliotēkā un Briselē.

Cēsu Vēstures un mākslas muzejs glabā bagātīgu materiālu klāstu, kas ļauj izsekot K.Johansona ceļam virzienā uz pasaules mēroga mākslu.

Mākslinieka Kārļa Johansona jaunība tika pavadīta nemierīgajā Pirmā pasaules kara un revolūcijas laikā. Tas bija pārdzīvojumu, pārbaudījumu un cīņu laiks. Kara notikumu rezultātā mainījās viss – uzskati, mākslas saturs un ideāli. Jaunais laikmets Kārli Johansonu aizveda uz Krieviju, kur veidojās cits skatījums uz mākslu, noliedzot emocionālo, tēlaino, glezniecisko. Kārļa Johansona mūžs bija 37 gadi un mākslai veltītais laiks gaužām īss, bet viņš paspēja realizēt konstruktīvistu utopiju – atrisināt mākslas un ražošanas pretrunas.

Kārlis Johansons dzimis 1892.gada 4.janvārī Cēsīs. Johansonu ģimenes namiņš atradās Pļavas, tagad Piebalgas ielā (nams nojaukts). Tēvs Voldemārs Johansons bija namdaris un strādāja pie pazīstamajiem Cēsu būvuzņēmējiem brāļiem Meņģeļiem. Mātes Kristīnes rūpe bija lielā septiņu bērnu ģimene.

Kārļa skolas gaitas sākās 1901.gadā pirmskolā, pēc tam Cēsu pilsētas skolā. Sekmes mācībās nebija spožas un nav arī zināms, vai Kārlis skolas laikā būtu zīmējis. Kas pamudināja jaunekli pievērsties mākslai? Atbildes varētu būt dažādas. Māsa Marija mājās audusi un izšuvusi, māsa Rozālija kopējusi zīmulī un krāsās. Savukārt Kārļa rotaļu biedrs Jānis Zariņš izteicies – “tai mājā jau par mākslu un mūziku vien runāja”.

1910.gada rudenī Kārlis mācījās jau Rīgas pilsētas mākslas skolā. Stingrā tēva Voldemāra uzskati dēla mākslas ceļa izvēlei nebija labvēlīgi, tomēr 1911.gada vēstulē tēvs ar gādību un sirsnību rakstīja: “Mīlais dēls, Kārli, (..)domāju aizvest tos ķīļa rāmjus, beņķīti, redzēs, vai steķis (molberts) vēl tiks”. Citā vēstulē: “(..)es gribu drusku mālus ar Tev no šejienes vest.”

Mūža draudzība mākslas skolā izveidojās ar Konrādu Ubānu, Voldemāru Toni, cēsnieku Aleksandru Drēviņu. Sākoties Pirmajam pasaules karam 1915.gadā, Rīgas mākslas skolas audzēkņi devās mācīties uz Penzas mākslas skolu Krievijā. Lielgabali dunēja arī māksliniekiem. Vecākiem Kārlis rakstīja: “(..)būs jāiet, domāju par latviešu strēlnieku bataljoniem.” Skolas biedru un nu jau arī cīņu biedru pienākumi bija “zīmēt, pēc iespējas no latviešu varoņu pozīcijas dzīves, grāmatai par jauno Latviju”. Tā kādā no savām vēstulēm rakstījis Kārlis. Kara gados Kārlis Johansons kopā ar Konrādu Ubānu izveidoja virkni kritušo strēlnieku maskas ģipsī, tas bija rosīgs tēlnieka darba posms. Pēc revolūcijas līdz ar Rīgas frontes sabrukumu lielākā daļa latviešu strēlnieku ar krievu armiju atkāpās uz Krieviju. Kopā ar latviešu strēlniekiem devās arī jaunie mākslinieki. 1917.gada 26.jūnijā Kārlis vēstulē vecākiem rakstīja: “(..)ir sācies ļoti interesants laikmets.”

Mākslinieka mantojums Cēsu Vēstures un mākslas muzejā ir unikāls. Saglabājušās zīmējumu lapas, četras eļļas gleznas, daži akvareļi, skiču albūmi ar zīmējumiem, kas ir vingrinājumu darbi, oriģinālskulptūras, skulptūru kompozīciju uzmetumi un vairākas estampa lapas, skulpturālas maskas. Vairums darbu tapuši Rīgas mākslas skolas laikā, daži Penzā un 1916.gadā, atkal esot Latvijā. Dokumenti, vēstules un retas dzimtas fotogrāfijas ir Cēsu muzeja liela vērtība. Šos materiālus muzejam dāvināja mākslas zinātniece, bijusī Cēsu muzeja darbiniece Erna Berholce, Kārļa Johansona dzimtas radiniece no mātes puses.

Kārli Johansonu maz esam pieminējuši dzimtenē. Veidojot izstādi, pieminam un atceramies mākslinieku, cēsnieku, kuru pazīst pasaulē.